

Asia: VN/25768/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnokseen liikennepalvelun ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (taksit)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n lausunto lakiluonnoksesta liikennepalvelulain muuttamisesta (taksit)

Esityksessä ehdotetaan useita muutoksia liikenteen palveluista annettuun lakiin. Taksiliikenneluvan saamisen edellytyksiin esitetään uusia säännöksiä. Hyvämaineisuuden arviointiin lisättäisiin eräiden henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten sekä seksuaalirikosten ja petos- ja maksuvälinerikosten huomioiminen. Taksiliikenteessä käytettävässä ajoneuvossa tulisi jatkossa olla aina mittauslaitelain vaatimukset täyttävä taksamittari. Taksiliikenneluvan haltijalle lisättäisiin velvollisuus rekisteröidä taksina käytettävä ajoneuvo yksinomaiseen hallintaan ja liittää ajoneuvo rekisterissä liikenneluvulle. Taksinkuljettajan ajoluvan myöntämisen edellytyksenä olisi taksinkuljettajan koulutuksen suorittaminen. Taksinkuljettajan koetta ja taksiliikenteen koulutusorganisaatioiden hyväksyntää koskevaan sääntelyyn esitetään muutoksia. Taksiliikenteen yrittäjäkokeen järjestäminen siirrettäisiin Liikenne- ja viestintävirastolle. Ajoneuvolakia muutettaisiin siten, että taksiliikenteessä käytettävässä ajoneuvossa tulisi olla erityinen rekisterikilpi.

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy kannattaa lakiluonnoksen tavoitteita eli luottamuksen ja turvallisuuden parantamista sekä harmaan talouden torjuntaa ja valvonnan tehostamista. Tavoitteita tukeville toimille on selkeä tarve. Hyvil huomauttaa kuitenkin, että hallitusohjelmassa lainsäädäntöhankkeen tavoitteeksi on asetettu myös taksien saatavuuden lisääminen sekä eri asiakasryhmien huomiointi koko maassa. Näiden tulisi olla edelleen keskeisiä tavoitteita ja näkökulmia hankkeessa. Tulee välttää sääntelyä, joka nostaa alalle tulon kynnyistä ja heikentää taksien ja kuljettajien saatavuutta.

Lakiluonnoksen nykytilan arviointi ei käsittele lainkaan julkisesti hankittavia taksipalveluita, vaikka niiden osuus taksiyritysten tulonmuodostuksesta on valtakunnallisesti merkittävä. Esitettyjä muutoksia on arvioitava myös julkisesti hankittujen palveluiden näkökulmasta.

Nykytilan arviointia tulisi täydentää myös alueellisen saatavuuden osalta. Taksipalveluiden saatavuus on muodostunut kriittiseksi kysymykseksi erityisesti harvaan asutuilla alueilla sekä pienemmissä taajamissa ja kaupungeissa.

Huomionne taksiliikenneluvan myöntämisen edellytyksiä koskevista ehdotuksista ja niiden perusteluista

6 a § Taksiliikenteen yrittäjäkoulutus ja yrittäjäkoe

Hyvil kannattaa taksiliikenteen yrittäjäkokeen järjestämisen siirtämistä Liikenne- ja viestintäviraston vastuulle 6 a §:n mukaisesti. Tällöin järjestämisvastuu vastaisi lain 25 a §:ssä määriteltyä taksinkuljettajan kokeen järjestämisvastuuta. Hyvil pitää perusteltuna, että kokeen järjestäminen ja koetilaisuuksien valvonta olisi mahdollista siirtää ulkopuoliselle yksityiselle tai julkiselle palveluntarjoajalle siten kuin lain V osan 25 luvussa säädetään, koska tämä mahdollistaisi kokeiden joustavan järjestämisen.

8 §. Luonnollisen henkilön hyvä maine luvanvaraisessa tieliikenteessä

Hyvil pitää kannatettavana, että pykälän 1 momentin 1 kohtaan lisättäisiin rikoksia, joita otettaisiin jatkossa huomioon hyvämaineisuuden arvioinnissa. Kuten säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, luvanhaltija on myös vastuussa monilta osin taksinkuljettajan toiminnasta, mistä syystä olisikin perusteltua, että myös luvanhaltijoiden vakavat toiseen henkilöön kohdistuvat rikokset voitaisiin huomioida hyvämaineisuuden arvioinnissa.

Lisättävät rikokset koskisivat seksuaalirikoksia, henkeen tai terveyteen kohdistuvia rikoksia sekä petos- ja maksuvälinerikoksia. Näihin rikoksiin viitattaisiin myös momenteissa 2 ja 3. Pykälätekstiä ”Jollei EU:n liikenteenharjoittaja-asetuksen 6 artiklasta muuta johdu, liikenteestä vastaavan henkilön tai luonnollisen henkilön hyvämaineisuutta arvioitaessa otetaan mainetta vaarantavina tekijöinä huomioon, onko hänet kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana tuomittu vähintään neljästä”... tulisi selkiyttää ottaen huomioon pykälään lisättävät rikokset. Lainsäätäjä ei ole todennäköisesti tarkoittanut, että henkilö voisi tehdä kahden vuoden aikana esimerkiksi kolme seksuaalirikosta tai henkeen ja terveyteen kohdistuvaa rikosta hyvämaineisuuttaan menettämättä.

Huomionne taksien tunnistamista, valvontaa ja hinnoittelua koskevista ehdotuksista ja niiden perusteluista

15 a § Taksamittari ja taksimatkasta kerättävät tiedot

Tällä hetkellä liikennepalvelulaissa vaatimus käyttää taksamittaria perustuu siihen, onko kyseessä etukäteen sovittu kiinteä hinta vai onko kyseessä muuttuvahintainen kyyti. Lisäksi liikennepalvelulain 15 a § edellyttää, että taksiliikenteeseen käytettävässä ajoneuvossa käytetään

mittauslaitelain mukaista taksamittaria tai muuta laitetta tai järjestelmää, joka luotettavasti kerää jokaisesta taksimatkasta sähköisessä muodossa laissa määritellyt tiedot. Tämä vaatimus liittyy verovalvontaan ja harmaan talouden torjuntaan.

Esitysluonnoksessa pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta muusta vastaavasta laitteesta tai järjestelmästä ja momentin sanamuotoa muutettaisiin siten, että muutoksen myötä taksiliikenteessä käytettävässä ajoneuvossa olisi aina käytettävä mittauslaitelain vaatimukset täyttävää taksamittaria, jonka tulisi kerätä jokaisesta ajosta vähintään pykälässä vaaditut tiedot. Hyvil ei kannata esitettyä muutosta. Kuntien ja hyvinvointialueiden palveluliikenteessä sekä kouluajoissa käytetään tällä hetkellä laajasti muun tyyppisiä laitteita tai järjestelmäsovelluksia, jotka tuottavat tarvittavaa tietoa kuljetuksista. Nämä kuljetukset ovat usein etukäteen kilpailutettuja, jolloin vaatimukset täyttävälle taksamittarille ei ole tarvetta. Vaatimukset täyttävän taksamittarin hankintakustannukset saattaisivat vaikeuttaa alalle hakeutumista, eikä niiden tuottama hyöty oleellisesti poikkeaisi jo käytössä olevien muiden laitteiden tai järjestelmäsovellusten tuottamasta hyödystä. Lisäksi taksamittareiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset (n. 2000 €/auto) heijastuisivat todennäköisesti kuljetusten hintaan.

Vuonna 2018 voimaan tulleen liikennepalvelulain esitöissä taksamittarin nähtiin estävän kiinteähintaisten palvelujen kehittämisen ja teknologisten innovaatioiden mahdollistamiseksi taksiliikenteen taksamittarivaatimuksesta siirryttiin teknologianeutraalimpaan sääntelyyn. Mielestämme tämä lähestymistapa on edelleen kannatettava.

99 §. Rekisterikilvet ja rekisteritunnus

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin, että taksiliikenteessä käytettäviin ajoneuvoihin annetaan erilliset rekisterikilvet, jotka eroavat tavallisista rekisterikilvistä. Hyvil ei pidä ehdotusta kannatettavana, koska pienissä taksiyrityksissä ajoneuvo saattaa olla osin omistajan yksityiskäytössä. Ei olisi tarkoituksenmukaista, että ajoneuvo olisi yksityisajossa tunnistettavissa taksiajoneuvoksi.

Huomionne taksinkuljettajan ajoluvan myöntämisen edellytyksiä koskevista ehdotuksista ja niiden perusteluista

25 §. Taksinkuljettajaa koskevat vaatimukset.

Hyvil kannattaa momentin 3 kohtaan esitettyä muutosta, joka koskee uuden taksinkuljettajan ajoluvan myöntämisedellytystä. Myöntämisedellytyksenä olisi taksinkuljettajan koulutuksen suorittaminen. Hyvil kannattaa myös taksinkuljettajan kokeen osalta voimassa olevan lain tarkentamista siten, että koe tulisi suorittaa enintään vuotta ennen taksinkuljettajan ajolupahakemuksen jättämistä sekä pykälän 3 momentin 2 kohtaan lisättäviä ehdotuksia rikoksista, jotka estäisivät ajoluvan myöntämisen sekä pykälän 2 momentin 2 kohtaan lisättävää mainintaa terveysvaatimusten täyttymisen todistamisesta enintään kuusi kuukautta aiemmin annetulla lääkärinlausunnolla. Esitetyt muutokset lisäisivät osaltaan luottamusta taksiliikenteeseen.

Hyvil haluaa kiinnittää huomiota siihen, että nykyinen lainsäädäntö estää ajoluvan myöntämisen henkilöille, jotka ovat syylistyneet esimerkiksi seksuaalirikoksiin. Sen sijaan laki ei tällä hetkellä

mahdollista ajoluvan peruuttamista, vaikka kuljettaja syyllistyisi esimerkiksi törkeään seksuaalirikokseen ajoluvan voimassaoloaikana. Tämä puute tulisi korjata jatkovalmistelussa. Julkisella toimijalla tulisi olla mahdollisuus keskeyttää oikeusprosessin keston ajaksi palvelutuotannossaan sellaisten henkilöiden palveluiden käyttö, joita epäillään esimerkiksi lapsiin kohdistuvista rikoksista.

Lisäksi viranomaisten välistä tiedonvaihtoa on tarpeen tehostaa. Nykytilanteessa viranomaiset eivät voi välittää tietoa esimerkiksi lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista kuljetuksia tilaaville hyvinvointialueille tai kuljettajan työnantajana toimiville välitysyhtiöille. Tämä heikentää matkustajien turvallisuutta ja viranomaisten mahdollisuuksia varmistaa palveluiden luotettavuus.

Kuljettajan rikostaustan tarkistamisessa julkisissa hankinnoissa on täsmennystarpeita. Laki (504/2002) velvoittaa työnantajan huolehtimaan lasten kanssa työskentelevien kuljettajien rikostaustan selvittämisestä. Hyvinvointialueet edellyttävät hankinnoissaan, että työnantaja huolehtii kuljettajien rikostaustan selvittämisestä. Tulee ratkaista, miten rikostausta selvitetään yhden henkilön yrityksissä, jotka jäävät nyt tarkistamatta. Tulisi pohtia, voisiko esimerkiksi hyvinvointialueilla olla palvelun tilaajana oikeus näissä tapauksissa tarkistaa kuljettajan rikosrekisteriote.

25 a §. Taksinkuljettajan koulutus ja koe

Pykälässä säädettäisiin taksinkuljettajan kokeen lisäksi taksinkuljettajan koulutuksesta eli niin sanotusta taksinkuljettajan peruskoulutuksesta. Esitysluonnoksen mukaan pykälän 1 momenttiin sisältyisi luettelo taksinkuljettajan koulutuksen sisällöstä. Momentin mukaan taksinkuljettajan koulutuksen tulisi sisältää opetusta 1) matkustajien avustamisesta ja turvallisuudesta huolehtimisesta, 2) eri matkustajaryhmien erityistarpeista, 3) taksipalvelujen asiakaspalvelutilanteista, 4) kuljettajan oikeuksista ja velvollisuuksista ja 5) kuljetusten ja liikenteen turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin koulutuksen vähimmäiskestosta. Koulutuksen vähimmäiskesto olisi 21 tuntia eli yhteensä 21 x 60 minuuttia.

Hyvil pitää koulutuksen sisältöä ja kestoja pääosin tarpeellisena, mutta esittää harkittavaksi, pitäisikö taksinkuljettajan koulutukseen sisältyä myös ensiapukoulutusta.

Huomionne koulutusorganisaatioiden hyväksyntää ja valvontaa koskevista ehdotuksista ja niiden perusteluista

35 a §. Koulutusorganisaation hyväksyntä taksiliikenteen koulutuksen järjestäjäksi.

Hyvil pitää perusteltuna pykälän 1 momenttiin ehdotettua lisäystä vaatimuksesta Liikenne- ja viestintäviraston hyväksynnästä lain 25 a §:ssä tarkoitetun taksinkuljettajan koulutuksen järjestämiseen. Ehdotuksella laajennettaisiin hyväksyntämenettelyä lain 26 a §:ssä tarkoitetun erityisryhmien kuljettajakoulutuksen sekä 6 a §:ssä tarkoitetun yrittäjäkoulutuksen lisäksi nyt ehdotettuun taksinkuljettajan peruskoulutukseen. Hyvil pitää perusteltuna myös sitä, että hyväksyntämenettely laajennettaisiin väliaikaisesti koskemaan myös taksinkuljettajan täydennyskoulutusta.

Huomionne esityksen vaikutusten arviointia koskevasta luvusta

Vaikutusten arvioinnista puuttuu kokonaan julkisten hankintayksiköiden näkökulma. Lakiluonnoksen vaikutusten arviointia tulee täydentää ja arvioida ehdotetun sääntelyn vaikutukset julkisiin hankintoihin ja niiden hintatasoon ja tuottamiseen.

Hyvil on huolissaan taksipalveluiden saatavuuden kehityksestä vuoden 2018 taksiuudistuksesta lähtien erityisesti hiljaisemman kysynnän alueilla ja ajankohtina. Lainsäätäjä on todennut, että sääntelyllä on rajalliset mahdollisuudet parantaa markkinaehtoisten palveluiden saatavuutta. On kuitenkin tärkeää tunnistaa, että sääntely voi myös vähentää saatavuutta, erityisesti silloin kun se nostaa merkittävästi alalle pääsyn ja toiminnan kynnystä tai heikentää uusien liiketoimintamallien syntymistä ja kehittymistä. Vaikutusten arviointia tulisi täydentää alueellisen saatavuuden näkökulmalla.

Erityisasiantuntija Jaana Viemerö, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy

Huomionne esityksen nykytilan arviointia koskevasta luvusta 2

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Huomionne taksiliikenneluvan myöntämisen edellytyksiä koskevista ehdotuksista ja niiden perusteluista

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Viemerö Jaana
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy